SPORT IN LELYSTAD

OBSERVATIES SPORT EN BEWEGEN ANNO 2021

september 2021

gemeente Lelystad

SAMENVATTING

In deze PLUS van de startnota worden observaties belicht op 3 onderdelen van het Sport en Beweeg veld. De hardware (sportaccommodaties), De orgware (organisaties die samen het Sport en Beweeg veld vormen) en de software (activiteiten en interventies). Hierin komt het beeld naar voren dat de stad met achterstanden kampt en sneller groeit dan eerder verwacht. En dat de sport hierin niet meegroeit, op achterstand ligt. Dit levert een situatie op waarin veel kansen niet benut kunnen worden. Doordat de groei tevens op andere plekken vorm krijgt dan waar nu de sportaccommodaties liggen is het ook zaak naar de algehele verdeling te kijken.
Waar er in Lelystad op veel fronten wordt gewerkt aan een grote sprong vooruit is het zaak ook op het gebied van Sport en Bewegen stappen te zetten. Lelystad heeft veel potentieel wat beter ontgonnen kan worden. Iets wat door de dalende trend van de financiële inzet de laatste 20 jaar niet of weinig is gebeurd. Hierdoor is de maatschappelijke waarde van sport die 2,5 maal de investering oplevert onbenut gebleven.

Dit levert een aantal vraagstukken op; hoe groeien de maatschappelijke voorzieningen mee met de groei van de stad en wat moet eerst en wat kan later? Tevens worden een aantal oplossingsrichtingen benoemd waarmee antwoorden gegenereerd kunnen worden op de vragen die de observaties hebben gegeven.

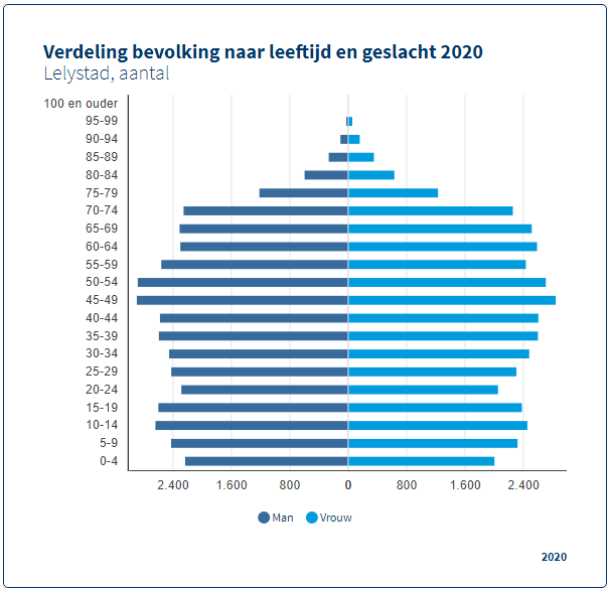
INLEIDING

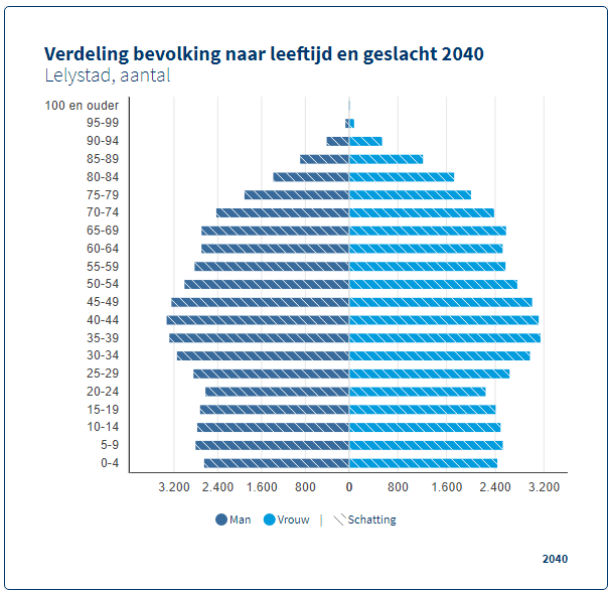
Lelystad groeit en op allerlei manieren wordt er werk gemaakt van de stad die Lelystad wil zijn in 2030/2040. Alle onderwerpen komen daarbij aan bod. Van wonen en werken tot aan klimaat en duurzaamheid. Een veerkrachtige stad die aantrekkelijk is voor de inwoners. Die Lelystedeling staat hierin centraal, zowel de bestaande als de nieuwe inwoners willen we goede randvoorwaarden bieden zodat zij hier met veel plezier op een fijne en gezonde wijze kunnen leven. Als we met die extra inzet een sprong kunnen maken op de ladder van welzijn en gezondheid heeft dat voordelen voor iedereen. In de strategische agenda van de stad als volgt weergegeven:

In deze PLUS notitie van de Startnota beschrijven we de meest opvallende onderwerpen betreffende sport en bewegen in Lelystad. Op deze constateringen volgen automatisch de dilemma's en vraagstukken die in het komende decennium met het gemeentelijk

beleid van een antwoord voorzien moeten worden om Lelystad in 2030 een veerkrachtige stad te maken.

ONZE INWONERS

Beschrijving van de huidige bevolkingssamenstelling, de beweegsituatie en hun gezondheid.

Lelystad is een groene stad met uitdagingen en kansen. Hoofdstad van de Nieuwe Natuur en met Lelystad Next Level werkend aan de toekomst en groei van de stad. Een stad die uitdagingen heeft op het sociale vlak met een achterstand op het vlak van arbeidsparticipatie, gezondheid en welbevinden.

Ruim 80.000 inwoners heeft Lelystad op dit moment. Vanaf 1995 is Lelystad met 31% gegroeid en die groei laat de laatste jaren een versnelling zien. Qua leeftijdsverdeling zie je op dit moment dat iets meer dan de helft van de Lelystedelingen tussen de 25 en 65 jaar oud is. Ruim een kwart jonger is dan 25 en 1/6 deel is 65 of ouder. En die laatste groep zal de komende decennium harder groeien dan de andere (Bron: Lelystad in zicht).
Gezondheid is een belangrijk gegeven in het levens geluk van iemand. Dit is voor een deel afhankelijk van je fitheid, de aan- of afwezigheid van ziektes, maar nog meer afhankelijk van hoe je het ervaart. Dit wordt gedefinieerd als “Positieve Gezondheid”. Het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen om te gaan en zoveel mogelijk eigen regie te voeren.

En in dat laatste scoren de Lelystedelingen lager dan in de rest van het land. Men voelt zich minder gezond, en daarmee ook minder gelukkig. Er zijn veel factoren die hierop invloed hebben. Werk, scholing, hoe en waar je woont enz. Zonder alle cijfers te benoemen is het duidelijk dat er op veel indicatoren in Lelystad winst te behalen is. Om meer naar de landelijke gemiddelden op te schuiven.

Gemiddeld is meer!

Op het gebied van sport en bewegen zie je 2 opvallende cijfers (Bron: Sport op de kaart.nl, waar staat je gemeente.nl, volksgezondheidenzorg.info)

- Het aantal niet sporters is 55% in Lelystad. Tov het landelijke gemiddelde van 48,7% dus veel winst te behalen.
- Daarmee samenhangend is het voldoen aan de beweegnorm, dus ook tuinieren ,recreatief wandelen en fietsen. Hier scoort Lelystad 57% tegen landelijk gemiddelde van 63%. Als je alleen de 18+ neemt scoort Lelystad 51%.

Te veel Lelystedelingen bewegen te weinig, minder dan wordt geadviseerd, zijn mede daardoor te ongezond en komen zo onvoldoende aan bod als het gaat om het verzilveren van de groei van de stad. Een stad met kansen en potentieel, maar nu nog met teveel gemiddelden onder het landelijke en provinciale niveau.

Naast deze algemene observaties is er met name ingezoomd op alles wat met sport en bewegen te maken heeft. Als eerste is gekeken hoe het beleid van de gemeente zich verhoud tot de waargenomen bevolkingssamenstelling en hun gezondheid

BELEID

De vigerende beleidsnota van de gemeente Lelystad; 'Lelystad in Beweging, kadernota 2019-2022' is interactief tot stand gekomen en is een vervolg op beleidsnota's vanaf 2009. In deze nota (zie voor de samenvatting de bijlage) wordt geconstateerd dat de sportparticipatie 'op peil is gebleven'. Gelijk gebleven dus, geen groei naar het gemiddelde. Verder is het opvallende dat er op dat moment gerekend werd op een bescheiden groei van de stad naar 82.500 in 2034. Gezien de forse groeivoorspelling om naar 1000 nieuwe woningen per jaar te groeien lijkt het er op dat dit aantal veel eerder in zicht komt en Lelystad rond 2030 de 100.00 inwoners zal naderen.

Positief toen en positief nu is het bewegingsonderwijs in Lelystad. Een belangrijke voorwaarde voor een levenslange gezonde leefstijl is 'jong geleerd, oud gedaan'. Elk kind in Lelystad krijgt minstens 2 maal per week les van een vakleerkracht, die er gezamenlijk aan werken om een modern lespakket te hebben en door te ontwikkelen. Andere kenmerken zijn minder positief zoals eerder benoemd en geven dus aanleiding tot een inhaalslag om dichter bij de landelijke en provinciaalse gemiddeldes te komen.

Een opvallend cijfer (Bron: De SROI van sport en bewegen in Lelystad, Mulier 2019) waarop we later terugkomen als het gaat om de financiën is de constatering dat de gemeentelijke bijdrage per inwoner in Lelystad ca. 55 euro bedraagt. In Nederland is dit gemiddeld ca. 61 euro. Echter door de unieke situatie in Lelystad is de vergelijking niet geheel te maken...en denken de onderzoekers dat het eerder 15-20% is dan 10% (het bedrag van 55 euro per inwoner is eerder een over- dan een onderschatting).

Doelstellingen van het vigerende beleid zijn:

- Het voorzieningenniveau op het gebied van sport en bewegen levert een bijdrage aan de ontwikkeling van Lelystad tot een vitale, inclusieve en gezonde stad.
- Met het realiseren van een kwalitatief, bereikbaar en betaalbaar voorzieningenniveau en via stimuleringsprogramma's op het gebied van sport en bewegen, bieden we alle inwoners van de stad de mogelijkheid om op hun eigen niveau deel te nemen aan beweeg- en sportactiviteiten.

Deze doelstellingen vertalen zich naar strategische thema's:

- Sport, bewegen en gezondheid en welbevinden
- Adequate sportvoorzieningen
- Vitale sportverenigingen
- Kansen voor de stad

De observatie bij deze doelstellingen en thema's, en de benoemde aspecten binnen deze thema's die prioriteit krijgen is dat dit stuk voor stuk goede en lovenswaardige doelstellingen zijn. Stuk voor stuk ingrediënten voor een uitdagende visie op sporten en bewegen in Lelystad 2030. Waard om nagestreefd te worden, en als dat gebeurd ook invulling zal geven aan de weg naar het gemiddelde van Nederland. Hetgeen een geweldige prestatie zou zijn!

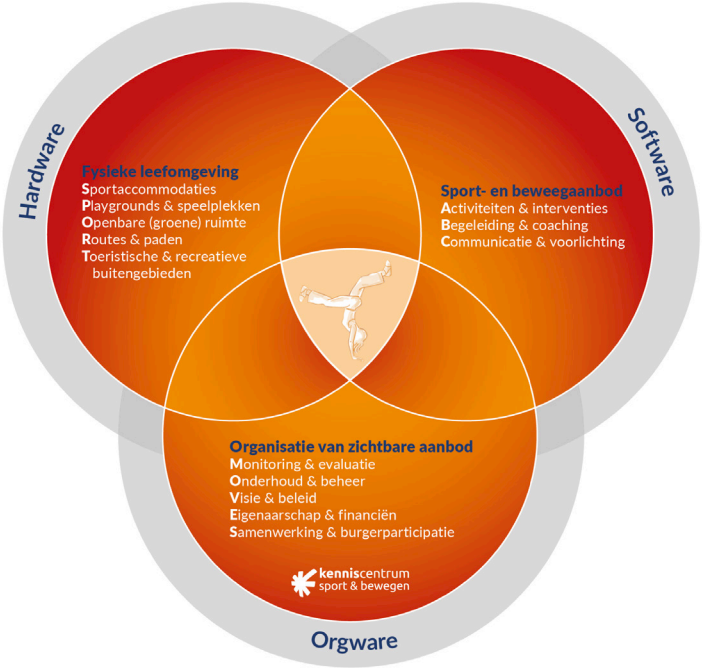
Van deze aspecten zien we echter verschillende (nog) niet uit de verf komen, ondanks dat alle verenigingen en overige sportaanbieders met niet in de laatste plaats het Sportbedrijf Lelystad daar hun uiterste best voor doen. En daar deels ook zeker wel in slagen, overheerst bij velen het gevoel dat er meer mogelijk is. Dat er grotere stappen gemaakt kunnen worden. Via allerlei wegen probeert men dit ook kenbaar te maken binnen Lelystad. De opzet van een Sportplatform om het gesprek hierover aan te gaan is daar één van.
(Sportplatform Lelystad heeft als missie de verbindende factor te zijn tussen enerzijds alle sportaanbieders in Lelystad, waarbij kennis gedeeld wordt en samenwerking gestimuleerd. Anderzijds tussen de sportaanbieders en de gemeente Lelystad, waarbij de sport bijdraagt aan een constructief dialoog en een adviserende rol heeft).

De gemeente is de grootste verantwoordelijke partij als het gaat om de lokale maatschappelijke infrastructuur voor sport en beweging. Bij de vaststelling van de huidige beleidsnota is aan de raad een keuze voorgelegd tussen een continuïteitscenario en een ontwikkelscenario. De keuze voor het continueren van de toenmalige inzet betekent dat er op dat moment geen extra middelen inge-

zet konden worden, er dus geen inhaalslag plaats kon vinden. Met de beschikbare middelen (20% onder het landelijke gemiddelde) moesten de doelstellingen en strategische thema's op een zo efficiënt mogelijke wijze vorm gegeven worden.

Gezien alle cijfers en de negatieve invloed van de recente Corona pandemie constateren we op dit moment dat de huidige doelstellingen niet bereikt worden, dat de afstand tot de gemiddelde waarden eerder groter worden dan kleiner.

Aan de hand van het model BEWEEGVRIENDELIJKE OMGEVING (BVO-model) van het Kenniscentrum Sport & Bewegen geven we nadere invulling aan onze observaties.

Een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, spelen en te sporten wordt door Kenniscentrum Sport & Bewegen gedefinieerd als een beweegvriendelijke omgeving (BVO). Deze definitie van een beweegvriendelijke omgeving is nadrukkelijk breder dan alleen de fysieke omgeving en voorzieningen (hardware). Het gaat ook om de activiteiten (software) en de organisatie (orgware). Een goed geasfalteerd fietspad door een bos is niet beweegvriendelijk als een gebruiker het fietspad niet gebruikt omdat men het niet veilig vindt. Het BVO-model uit 2012 (gebaseerd op Dobrov; 1979) is vernieuwd. Dit BVO-model laat zien dat een beweegvriendelijke omgeving bestaat uit een combinatie van de elementen hardware, software en orgware. Als gelegenheid, georganiseerd aanbod en het proces achter het zichtbare aanbod op elkaar zijn afgestemd, kan beweeggedrag gemaximaliseerd worden; daar waar het spelende kind is afgebeeld (figuur 1).

HARDWARE

Binnensport:

Huidige infrastructuur van sporthallen, sportzalen en gymzalen.

Lelystad heeft 3 sporthallen (2 of meer zaaldelen +/- 27x44, 7-11 m. hoog), 3 sportzalen (2 zaaldelen) en 30 Gymzalen (1 zaaldeel, 14x22, 5,5 m hoog KVLO norm) en 2 maal een half zaaldeel aan extra ruimte (0.a. therapie). Van deze zaaldelen is meer dan 80% ouder dan 30/40 jaar en zijn zeker de sportaccommodaties Arcus (3 gymzalen), Kofschip (sportzaal en 3 gymzalen) en Rietlanden (sportzaal) toe aan vervanging of grootscheepse renovatie. Dit geldt ook voor een groot aantal gymzalen, maar deze worden via een meerjarenplan gemoderniseerd of vervangen. Gezien de gemeentelijke opgave in het kader van Duurzaamheid is renovatie van genoemde sportzalen een kostbare zaak. Naast de sporttechnische opknapbeurt die nodig is om weer veilig te kunnen sporten is ook het isoleren en energiezuiniger maken een grote uitdaging.

In cijfers:

Arcus: €2,3 miljoen Kofschip: €3,8 miljoen Rietlanden: €1,6 miljoen

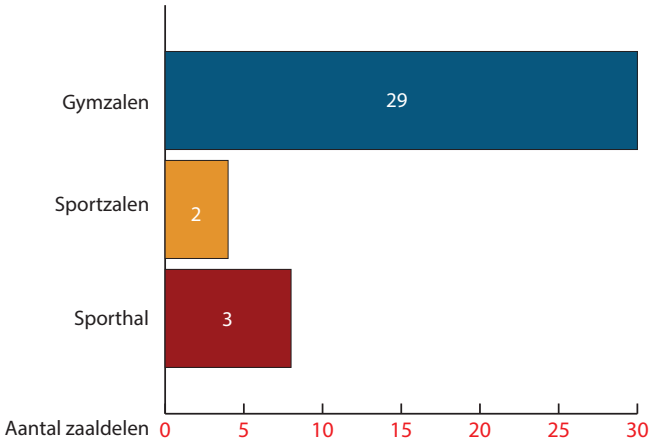
Totaal: 7,7 miljoen euro voor 20 jaar extra levensduur, waarna er omstreeks 2040 alsnog vernieuwd moet worden.

Gezien de centralisatie van het VO zijn de locaties van Kofschip en in mindere mate Arcus niet meer aantrekkelijk voor benutting door het VO. Veel lestijd gaat op aan transport, waarbij ook de verkeersveiligheid een ongunstige factor kan zijn. Daarnaast zijn de locaties interessant voor herontwikkeling en inbreiding.

Constatering:

Qua sportzalen zit Lelystad niet ruim in het jasje. Vergeleken met landelijke gemiddelden (Mulier instituut) heeft een stad met de omvang van Lelystad behoefte aan 54 zaaldelen. Als we daar de verstedelijking in mee nemen dan zijn er zeker 46 zaaldelen nodig. In Lelystad zijn er op dit moment volgens opgave vakgroep LO 29 gymzalen en 2 maal o,5 als extra zaaldeel, tevens volgens opgave Sportbedrijf nog 14 (SVOL en SBL) zaaldelen in sportzalen en sporthallen. In totaal dus 44 zaaldelen en dat is iets te weinig.
De behoefte van het PO en VO kunnen door zeer goede organisatie op dit moment bediend worden, maar met de verhuizing van het VO en het voornemen van afstoten van (deels verouderde) zaaldelen komen VO, PO en verenigingen in de knel. In het geval van een calamiteit is er geen rek in de bestaande faciliteiten.

Als hierbij ook de groei van Lelystad naar 100.000 inwoners rond 2030 meegenomen wordt is uitbreiding van het aantal zaaldelen gewenst.

Dit geldt zeker voor het aandeel sporthallen. Er zijn nu 3 sporthallen (2 Rietlanden en 1 Koploper, waarbij de grote sportzaal Kofschip enigszins compenseert). Als gekeken wordt naar de groei van de stad dan zouden er 4 sporthallen nodig zijn bij 80.000 inwoners en 5 bij 100.000 inwoners. In de ontwikkeling van de situatie van Lelystad zal nader onderzoek plaats moeten vinden naar de optimale samenstelling voor onze gebruikers (onderwijs en verenigingen). Hierbij zullen ook demografische factoren een rol spelen en de ontwikkeling van een beweegvriendelijke openbare ruimte waarbij ingespeeld wordt op moderne trends.

Buitensport:

Zonder volledig te zijn, noemen we hier de meest in het oog springende situatie van de maatschappelijke buitensport accommodaties.

Sportpark Langezand: Meerdere sportverenigingen delen dit sportpark en leveren samen een divers aanbod in het noorden van de stad.

Voetbalclub SVL 69 heeft een lastige tijd achter de rug, maar is op de goede weg. Er zit weer groei in de vereniging. De accommodatie heeft meer velden dan men nu en met redelijke groei nodig heeft. 2 velden zouden een andere bestemming kunnen krijgen (herontwikkeling, inbreiding). Het kunstgrasveld is aan vervanging toe en dit staat gepland voor 2022. Gezien de Europese richtlijnen en verwachte regelgeving is een andere opbouw van het veld noodzakelijk, hetgeen extra kosten met zich meebrengt. Daarnaast heeft de club plannen om de kantine te vervangen. De constructie lijkt sterk verouderd en niet duurzaam te renoveren waardoor sloop en nieuwbouw meer voor de hand liggen.

American Football vereniging Commanders maken op dit moment ook gebruik van de velden bij SVL en streven samen met SVL naar een gecombineerde kunstgras veld. Deze , zodat beide verenigingen daar goed uit de voeten kunnen.

De atletiekbaan Atletiek vereniging waar atletiekvereniging A.V. Spirit gebruik van maakt heeft last van de gronddaling en behoeft onderhoud aan de toplaag. De gronddaling opvangen zou een grote renovatie betekenen die grote kosten met zich mee zou brengen. Door een subsidie uit de motiemarkt heeft Spirit dit jaar LED verlichting aan kunnen brengen, waardoor het sportpark duurzamer is geworden.

Tennisvereniging LTVL heeft een mooi tennis- en padelpark waar dit jaar 2 extra padelbanen zijn neergelegd. De club heeft dit voor het belangrijkste deel zelf bekostigd en daarmee een mooie bijdrage geleverd aan de beweegvriendelijkheid van Lelystad.

Hockeyvereniging MHC Lelystad heeft recent een update van de accommodatie gehad en met 2 zand ingestrooide velden en één waterveld kan men de 600 leden goed bedienen en is er ruimte voor enige groei.

Korfbal vereniging Exakwa heeft de ingang aan de zijde van de Houtribdreef, gezamenlijk met de IJsbaan. Hier is weinig P-ruimte maar de grootste uitdaging van de club is het gebrek aan kunstgrasvelden. In een studie van de KNKV komt naar voren dat kunstgras reeds jaren de norm is en dat nog slechts een kwart van de velden géén kunstgras meer is. Al meer dan 15 jaar vraagt Exakwa om modernisering van hun verder mooie accommodatie. Op dit moment is men zover dat men de aanleg hiervan zelf ter hand wil nemen. De kosten van ruim 3 ton betekent een zware last voor de club, maar die lijkt men nu te willen dragen.

IJsclub Lelystad heeft haar baan langs de Houtribdreef liggen en wacht op de steeds zeldzamer wordende dagen dat het kwik onder nul komt en daar meerdere dagen blijft. Alleen dan is het mogelijk om de leden en gasten dit oer-Hollandse ijsfeest te trakteren.

Sportpark Schouw: dit sportpark biedt een breed sportaanbod in het midden van de stad.

V.V. Unicum is een gezonde voetbaclub met een belangrijke wijkfunctie. De ligging midden in de wijk en de fijne voetbalsfeer van de club heeft aantrekkingskracht en zorgt voor de uitdaging dat men een wachtlijst heeft (100-300). In het kader van het stimuleren van de inwoners naar een gezonde leefstijl een onwenselijke situatie. Een extra veld, maar vooral extra kleedkamers zijn daarvoor nodig. De extra kleedkamers is op dit moment het belangrijkste punt voor Unicum. Samen met verduurzaming en de aanleg van een tribune probeert men klaar te zijn voor 2030. De vervanging van het kunstgrasveld is een andere urgente kwestie. Hiervoor geldt hetzelfde dilemma als bij SVL. Andere eisen aan de opbouw van het veld, waardoor de renovatie is uitgesteld naar 2022. Gezien de wens om een extra veld aan te leggen zou dit moment zeker ook gebruikt moeten worden om daar over na te denken.

Tennisvereniging Poseidon beschikt over 4 gravelbanen en 4 kunstgrasbanen in een groene omgeving, én centraal in de wijk en stad. Ook deze vereniging wil graag investeren in padelbanen, de groeisport op dit moment. Tevens is het clubhuis binnen nu en 5 jaar aan een grondige renovatie toe.

Sportpak Doggersbank is gelegen in de Waterwijk

Voetbalvereniging Batavia '90 is een club met ambitie die door een forse groei in de afgelopen jaren, net als Unicum krap in het jasje zit (snel naar 700 leden gegroeid) en graag uit zouden willen breiden. Zowel qua veld als qua kleedkamers en tribune. Plannen hiervoor zijn er maar de vraag is of er hier ter plekke genoeg ruimte is. Tevens of financieel haalbaar is. Daarbij komt ook de overlast die in de wijk ervaren wordt door een te kleine parkeerplaats, de veldverlichting, geluidsoverlast en de hangplek van groepen jongeren. Iets waar de club veel werk mee heeft en goed oppakt, maar moeilijk op te lossen blijkt. Batavia heeft in 2020 een groot deels duurzaam gebouwd kunstgrasveld gekregen (o.a. waterberging en absorptievermogen van de infill). Wens van de club is een tweede kunstgrasveld zodat de trainingscapaciteit op niveau komt.

Aan de oostzijde van de stad ligt het veld van BSV Falcons aan de Beginweg. De vereniging vierde dit jaar haar 50e verjaardag. Gelegen in het Jagersbos heeft men een lommerrijk gelegen softbal en honkbalveld ter beschikking naast een gezellig kantine.

Ruimte voor sport op de Warande zit in de plannen voor de doorontwikkeling van deze wijk waar een belangrijk deel van de groei van Lelystad plaats zal vinden. Langs de spoorlijn is rekening gehouden met sport aan beide zijden van de spoordijk. Qua grootte is geconcludeerd dat deze 'vlek' meer omvang nodig heeft. Dit is wel afhankelijk van de sportieve invulling ter zijne tijd, maar op voorhand is het beter iets ruimer te plannen dan te klein. De groei van de stad zal waarschijnlijk niet stoppen bij 100.000 inwoners.

Huidige sportvelden SGL en Rietlanden. Met het vertrek van de SGL naar Porteum is ook het sportveld naast het Kofschip veel minder in gebruik. Herontwikkeling (sportief of anders) ligt voor de hand. Het sportveld van de Rietlanden is in beeld voor meerdere opties. In de gehele ontwikkeling van dit gebied naast Porteum wordt gedacht aan o.a. een Atlethic Skills veld, Padelbanen overdekt, een skatevoorziening en beachvelden voor meerdere doeleinden. Doordat onderwijs en sportverenigingen dit samen kunnen gebruiken realiseer je optimale gebruiksmogelijkheden. Door de samenwerking met private partijen is realisatie in een PPS-constructie mogelijk.

Daarnaast kent Lelystad nog een apart sportpark voor de motorsport en diverse andere buitensportvoorzieningen, voor onder meer hondensport, boogschieten, jeu de boules en watersport.

Openbare ruimte:

Lelystad heeft met de ligging aan water relatief schone lucht en absoluut veel groen en groene ruimte. Dit is natuurlijk heel aantrekkelijk, maar blijkbaar (gezondheidscijfers) nog niet om ook te gebruiken en te beleven. Het is nu leuk om naar te kijken en in te wonen en soms te wandelen.

Om van die kracht ook een effectief middel te maken is het zaak delen van die openbare ruimte te versterken met uitnodigende beweeg- en beleef situaties. Diverse bewonersinitiatieven geven hier ook voeding aan. Zij willen de ruimte actiever maken door beweegaanleidingen toe te voegen en hier programmering op te zetten.

> De jeugd zet zich in voor betere skatevoorzieningen en hun ideeën zijn door een ter zake kundig bureau in kaart gebracht inclusief de te verwachten kosten. In Lelystad Oost zijn er 2 initiatieven om een beleef- en beweegtuin te maken bij Langevelderslag en een ander initiatief bereid een Calisthenics park voor in het Woldpark. Door het sportbedrijf is werk gemaakt van een routeplatform, waardoor de mooiste beweegroutes (wandelen, hardlopen, skeeleren en fietsen) beter bekend worden en verbindingen legt met de beweeg- en beleefparken.

Spelen is ook een wezenlijk onderdeel van een gezonde veerkrachtige stad.

De infrastructuur voor spelen in de wijken en buurten is in 2013 beschreven met de opgave deze te verkleinen per km2. Minder speelplaatsen dus. In de laatste keuring van alle speeltoestellen (2021) kwam in het rapport naar voren dat er weinig variatie was in het areaal. Landelijk zijn er veel goede ontwikkelingen op dit gebied. Een samenhangende visie op de structuur van spelen met inzet van de speelpleinen van scholen, grotere wijkspeelplekken, inzet van natuurlijk spelen en buurtspeelplekjes voor de kleinsten is steeds meer gemeengoed. Dit beeld ontbreekt nog in Lelystad op dit moment. En dat is jammer want de stad heeft veel kansen en mogelijkheden.

Aanvullend op de ontwikkelingen beschreven rond de Rietlanden is de ontwikkeling van Urban Sports naar het voorbeeld van Amsterdam iets om mee te nemen in de verdere onderzoeken.

Zwemwater:

Om te leren zwemmen en te recreëren lijkt er voldoende overdekt zwemwater te zijn in Lelystad.
Met de Koploper als grootste aanbieder, zijn er ook 2 particuliere zwemscholen die in doelgroepen baden hun lessen geven. Qua buitenzwemwater is Lelystad ook goed bedeeld, al is niet al het water altijd geschikt om in te zwemmen. Of dit met de groei van de

stad en de toenemende hittestress, die landelijk een reden is om te pleiten voor meer zwemwater, voldoende is richting 2030 moet nader onderzocht worden. Het gemis van een buitenzwembad blijft bij een deel van de Lelystadse bevolking sinds het verdwijnen hiervan aanwezig.

ORGWARE

Hoe is de sport georganiseerd in Lelystad?

Vanaf de basis hebben we verenigingen, stichtingen en commerciële sportbedrijven die o.a. fitness, zwemles, tennis en bootcamp/ yoga achtige zaken aanbieden. Daarmee kunnen in Lelystad meer dan 70 sporten worden beoefend. Voor de maatschappelijke sportaccommodaties en de sportstimulering is het Sportbedrijf Lelystad de uitvoerende partij. En bij de gemeente als regiehouder is een halve Fte beschikbaar.

Daarnaast hebben we het onderwijs waarbij er vakleerkrachten op alle scholen aanwezig zijn en de leerlingen van jong tot middelbare leeftijd vaardig maken in het bewegen via de ASM (Athletic Skills Model) methodiek. Een doorgaande leerlijn waarbij de koppeling met een ASM veld in de openbare ruimte een erg goede koppeling is.

Op het onderwijs na, wordt er overal een gebrek aan organisatorische capaciteit, gebrek aan power ervaren. De commerciële sportaanbieders voelen de Corona perikelen nog stevig, bij de andere partijen is dit een meer structureel gevoel. Verenigingen kampen al jaren met een gebrek aan kader en vrijwilligers en moeten elk jaar weer de zeilen bij zetten om het sportseizoen rond te krijgen. Vragen en problemen rond accommodaties vergen daarbij veel tijd en energie van de besturen.

Ook bij het Sportbedrijf is er door bezuinigingen kader weggevallen, hetgeen zich met name in de uitvoering doet gelden. De handen aan het bad en in de wijk. De praktische invulling van ondersteuning sportaanbieders en projecten in de stad, hands-on werken.

Het Sportbedrijf (SBL) als NV met de gemeente als 100% aandeelhouder waarbij de accommodaties in bezit zijn van het SBL, is een unieke situatie in Nederland. Gemeente en het SBL zijn in gesprek over het effect van het eigendomschap op de vennootschapbelasting en nemen daar de uitkomsten van het Rekenkamer rapport in mee.

Een halve fte beleidscapaciteit voor het gemeentelijk sportbeleid is weinig voor een stad van 80-100K inwoners (zie bench rapport functievergelijking). Dit gaat o.a. ten koste aan de door de Rekenkamer geconstateerde wens van monitoring en evalueren. Ook worden ontwikkelingen gemist of kunnen geen opvolging krijgen. Bij de opzet van het Sportbedrijf was gerekend op 2,5 tot 3 fte bij de gemeente. Nu is dat dus nog een halve fte.

SOFTWARE

Onder de noemer software vallen alle georganiseerde activiteiten en interventies. Dus het aanbod van alle verenigingen en overige sportaanbieders. Maar ook de evenementen, toernooien, tochten en sportieve opvang van kinderen en volwassenen.

In Lelystad is er veel te doen. Bij genoemde partijen is er een rijk aanbod van activiteiten en via diverse wegen worden er interventies gepleegd om de Lelystedeling in beweging te krijgen en te helpen met het realiseren van een gezonde leefstijl. Inzet op het Lokaal Sportakkoord, het beschikbaar maken van subsidies op meerdere terreinen en ook het deelnemen aan de Brede Regeling Combinatiefuncties zijn voorbeelden.

> Activiteiten hierin zorgen bijvoorbeeld voor meer gezonde kantines, rookvrije accommodaties (link met preventieakkoord), duurzamere accommodaties, veiliger sportklimaat en projecten om bepaalde doelgroepen te stimuleren. Denk aan ouderen, valpreventie en leefstijladvies, maar ook aan jeugd. Via het Jeugdfonds sport en cultuur kunnen veel kinderen ondanks een krappe beurs thuis toch sporten en lid worden van een club.

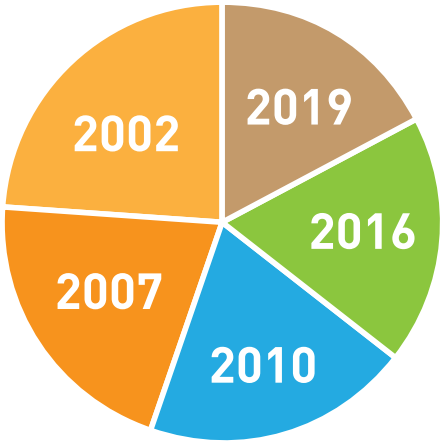
> Op de subsidie voor deskundige leiding (trainers) na, lijkt sprake van een lichte onderbesteding van de huidige subsidiebudgetten. Hierin kan Corona een rol spelen, aangezien veel activiteiten en evenementen de afgelopen 2 jaar moesten worden afgezegd of op een andere wijze vorm kregen. Voor veel interventies moet telkens per project geld gevonden worden, hetgeen vaak veel tijd en inzet vergt omdat het niet binnen de subsidies valt en er apart over moet worden beslist. Het feit dat er buiten de subsidies geen budgetten zijn binnen het sportbeleidsveld maakt deze zoektocht lastiger.

Met betrekking tot software kan gesteld worden dat des te meer middelen beschikbaar zijn, des te meer activiteiten en interventies plaats kunnen vinden. Het punt van samenwerking (raakvlak met orgware) heeft hier ook een belangrijke stimulerende werking.

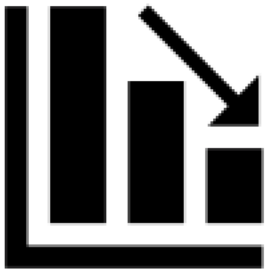
OVERIGE CONSTATERINGEN

1) Middelen voor sport en bewegen binnen de gemeente Lelystad:

Er is in de financiën een dalende trend zichtbaar vanaf 2000. Hierbij is gekeken naar de verhouding (van de rekening) van het sportbudget tov de beïnvloedbare kosten binnen de gemeente.

Van 2,28% in 2002, via 1,98% 2007, 1,89% 2010 en 1,73% 2016, naar 1,67 in 2019

Deze daling van 0,6 % vertegenwoordigd een structureel bedrag van 2,6 miljoen euro per jaar.

De maatschappelijke waarde van sport bedraagt meer dan in euro's te vatten, maar wordt economisch vertaald naar 2,5 maal de investering. Daarmee loopt Lelystad dus èlk jaar 6,5 miljoen euro aan maatschappelijke waarde mis op dit moment. Over de afgelopen 20 jaar is dat dus een erg grote waarde aan maatschappelijke waarde en nut.

Zichtbaar wordt dit als je kijkt naar bijvoorbeeld het interen op de reserve van het Sportbedrijf die anno 2021 onder het gewenste weerstandsniveau van het SBL is gedaald. Tevens aan de handen aan het bed bij het Sportbedrijf en de ambtelijke inzet binnen de gemeente. Ook zie je het terug in de ontevredenheid van de verenigingsbesturen en een mooie openbare, groene ruimte die te passief wordt beleefd.

VRAAGSTUKKEN

1) Lelystad groeit, hoe groeien de maatschappelijke voorzieningen mee?:

Zowel qua ruimtelijke inrichting als qua duurzaamheid en sporttechnische inrichting beantwoord de huidige situatie niet aan het beeld dat geschetst zou kunnen worden van Lelystad in 2030 als voorgaande wensen en bespiegelingen doortrekken naar dat beeld van 2030. De sportvoorzieningen liggen dan niet op de juiste plek en zijn onvoldoende in aantal, voldoen niet aan de sporttechnische wensen van gebruikers, zijn onvoldoende duurzaam gebouwd en de openbare ruimte daagt dan te weinig uit om voldoende bij te dragen aan een veerkrachtig en gezond Lelystad.

2) Wat eerst, wat straks en wat later?

Als er een gezamenlijk beeld is van hoe Lelystad er in 2030/40 uit komt te zien is het zaak om de diverse acties in de tijd te plaatsen om daar op uit te komen. Op korte termijn wordt er inzet gepleegd op enkele bewoners-initiatieven. Tevens zullen er besluiten genomen moeten worden over de vervanging van 2 kunstgrasvelden (Unicum en SVL), de aanleg van kunstgras en de manier waarop bij Exakwa.

Op middellange termijn zal de (her-)inrichting van de Rietlanden een plek moeten krijgen. Ook die besluitvorming zal dus op korte termijn plaats moeten vinden. Planvorming en aanbesteding hebben hun tijd nodig.

Op langere termijn is ook de inrichting en evt verhuizing van sportaccommodaties naar de Warande aan de orde.

En om al deze acties te kunnen volmaken zal de orgware op orde moeten komen en zal het besluit om extra inzet te plannen moeten worden genomen.

UITDAGINGEN TOEKOMSTIG SPORT EN BEWEEG BELEID

- Komen tot een beeld van Lelystad in 2030, stip op de horizon
- Herinrichten van de bestaande sportaccommodaties en evt verplaatsen richting het zuiden
- PPS constructies om de tot meer en modernere voorzieningen te komen
- Inzet sportterreinen voor woningbouw en de middelen inzetten voor (her) inrichting sportaccommodaties
- Verhogen van de ambtelijke inzet
- Versnellen aanpak verbetering speelpleinen en gymzalen PO
- Inzet op de openbare ruimte door de ontwikkeling van een samenhangende visie en hands-on de groene kwaliteit aantrek kelijker en uitnodigender te maken met zowel inrichting als programmering door mee te bewegen met bewonersinitiatieven

BIJLAGE

Vigerend beleid.

2. De Kadernota in het kort

Waarom deze kadernota?

Het gemeentelijk sport- en beweegbeleid wordt periodiek geactualiseerd. Daarbij wordt gekeken naar relevante actuele ontwikkelingen en de mogelijkheden om de doelmatigheid en effectiviteit van het lokale (sport)beleid te vergroten.

Wat hebben we nu?

Terugkijkend op de afgelopen beleidsperiode blijkt dat:

- *De maandelijkse sportparticipatie in de stad grotendeels op peil is gebleven;*
- *Het merendeel van de sportaccommodaties op orde is en betaalbaar voor de gebruikers;*
- *Op een paar uitzonderingen na, de sportverenigingen er over het algemeen organisatorisch redelijk tot goed voor staan;*
- *Lelystad zich verder ontwikkelt tot een aantrekkelijke watersportstad;*
- *Door verschillende lokale partijen op wijkniveau stimuleringsprogramma's op het gebied van bewegen en vitale leefstijl worden ontwikkeld;*
- *Met de vakgroep bewegingsonderwijs, scholieren gedurende alle schoolweken minstens 2 uur per week gymles door een vakleerkracht krijgen;*
- *Het Jeugdfonds Sport & Cultuur een grote groep kinderen en jongeren in staat stelt om te sporten;*
- *De openbare buitenruimte volop voor bewegen wordt gebruikt.*

Gelijktijdig wordt ook geconstateerd dat:

- *De stad de komende jaren slechts een bescheiden groei door gaat doormaken van 77.500 inwoners in 2018 tot 82.500 in 2034;*
- *Het aandeel jongeren (jonger dan 24 jaar) binnen de bevolking de komende jaren afneemt;*
- *De Lelystedeling wel sport, maar wekelijks gemiddeld minder beweegt dan de rest van Nederland;*
- *Lelystad op veel gezondheid gerelateerde thema's onder het Flevolands gemiddelde scoort;*
- *In vergelijking met ons omringende gemeenten er relatief minder inwoners met een beperking zijn die regelmatig deelnemen aan sportieve activiteiten;*
- *Overgewicht in Lelystad bovengemiddeld voorkomt, bij volwassenen en bij de jeugd;*
- *De mate van lidmaatschap bij sportverenigingen landelijk gezien in Lelystad lager is;*

- Bij sportverenigingen een grote uitstroom is van jongeren vanaf 14 jaar (landelijke trend);

- De gemeentelijke bijdrage per inwoner voor sport (circa 49 euro) in Lelystad 20% lager is dan het landelijke gemiddelde van 59 euro.

Waar willen we naar toe?

In de hoofdlijnennotitie voor het sport en beweegbeleid is gekozen voor de combinatie 'bewegen' en 'meedoen'.
Dit betekent dat breedtesport ook in de komende periode prioriteit krijgt. Het gemeentelijk sport- en beweegbeleid heeft daarbij de volgende twee hoofddoelstellingen:

• Het voorzieningenniveau op het gebied van sport en bewegen levert een bijdrage aan de ontwik-keling van Lelystad tot een vitale, inclusieve en gezonde stad.

• Met het realiseren van een kwalitatief, bereikbaar en betaalbaar voorzieningenniveau en via stimu-leringsprogramma's op het gebied van sport en bewegen, bieden we alle inwoners van de stad de mogelijkheid om op hun eigen niveau deel te nemen aan beweeg- en sportactiviteiten.

Vanuit die optiek richten we ons in het sport- en beweegbeleid op de volgende strategische thema's:

• Sport, bewegen en gezondheid en welbevinden
• Adequate sportvoorzieningen
• Vitale sportverenigingen
• Kansen voor de stad

Binnen de bovengenoemde thema's krijgen de volgende aspecten van het sport- en beweegbeleid prioriteit:

Sport, bewegen en gezondheid en welbevinden

o Stimulering brede sportdeelname.

o Stimulering wekelijkse sport- en beweegactiviteiten.

o Ondersteuning van sport en beweegprogramma's en activiteiten die bijdragen aan maatschappelijk ren-dement op het gebied van inclusie, gezondheid, maatschappelijke participatie en sociaal welbevinden.

Adequate sportvoorzieningen

- *o Adequaat aanbod van maatschappelijk sportvoorzieningen voor de breedtesport.*
- *o Betaalbaarheid van maatschappelijke sportvoorzieningen.*
- *o Sport en beweegmogelijkheden in de openbare ruimte.*
- *o De duurzaamheid van maatschappelijke sportvoorzieningen.*
- *o Sportvoorzieningen zijn een gezonde plek.*

Vitale sportverenigingen

- *o De Lelystadse sportverenigingen zijn vitaal, toekomstbestendig en kunnen invulling geven aan hun spor-tieve en maatschappelijke functies.*
- *o Sportvereniging bieden een veilige sociale omgeving voor kinderen en jongeren en leveren een bijdrage aan het kansrijk opgroeien in de stad.*

Kansen voor de stad

- *o Lelystad ontwikkelt zich verder tot watersportstad.*
- *o De ontwikkeling van Lelystad tot aantrekkelijke vestigingsplaats.*
- *o Lokale en regionale sportevenementen die bijdragen aan de lokale beleveniseconomie en Lelystad als toeristische bestemming.*

Scenario's

De inhoud is bij het sportbeleid leidend, maar de financiële reikwijdte van de gemeente uiteindelijk bepalend. De financiële mogelijkheden voor intensivering van beleid zijn gelimiteerd en vragen om keuzes. Om aan te geven wat de mogelijkheden voor het sport- en beweegbeleid zijn, worden in deze beleidsvisie aan de hand van een continuï-teitscenario en een ontwikkelscenario twee ambitieniveaus weergegeven.

Continuïteitscenario

Het continuïteitscenario gaat uit van het voortzetten van het sport- en beweegbeleid op basis van het huidige finan-ciële kader. Er is in dit scenario geen financiële ruimte voor de actualisatie en doorontwikkeling van de stedelijke sportvoorzieningen en intensivering van de maat-schappelijk functies van sport en bewegen.

Ontwikkelscenario

Het ontwikkelscenario gaat uit van een intensivering van het beleid gericht op het stimuleren en faciliteren van een gezonde en vitale leefstijl. In het ontwikkelscenario wordt op onderdelen vanaf 2020 de benodigde financiële ruimte vrijgemaakt voor:

- Extra stimulering sport en beweging en vitale leefstijl bij inwoners;
- Uitbreiding Lelystad Kenniscentrum Talent;
- Ondersteuning maatschappelijke functies sportverenigingen;
- Investeringen in sportaccommodaties;
- Investeringen voor beweegmogelijkheden in de openbare ruimte;
- Breder gebruik sportaccommodaties.

Voor het financiële overzicht van de scenario's wordt verwezen naar pagina 25 van de kadernota.